
Маркетингове тестування ринкових перспектив товарних інновацій

Монографія
За загальною редакцією Є. І. Нагорного

Суми
Триторія
2020

Зміст

Вступ	5
Розділ 1. Проблеми і перспективи підвищення результативності інноваційної діяльності вітчизняної економіки	
1.1 Інноваційність як передумова розвитку різних сфер людської діяльності в умовах світових трансформацій	11
1.2 Проектні аспекти управління радикальними трансформаціями бізнес-процесів підприємств як складова підвищення ефективності інноваційної діяльності в умовах глобалізації	25
1.3 Підходи до формування стратегії інвестування в контексті розвитку національної інноваційної системи України.....	37
1.4 Трансфер та комерціалізація інноваційних технологій	54
1.5 До питання координації інноваційних мереж у високотехнологічних секторах.....	66
Бібліографічний список до 1 розділу	76
Розділ 2. Управління інноваційним розвитком підприємства в контексті створення ринково успішних товарних інновацій	
2.1 Передумови успіху стратегій інноваційного розвитку	81
2.2 Конкурентні переваги та інновації в продуктах: ключовий успіх ефективності маркетингу.....	89
2.3 Маркетингове обґрунтування виведення на ринок фортифікованого харчового продукту.....	104
2.4 Децентралізації та створення об'єднаних територіальних громад у Полтавській області як складові успіху інноваційної діяльності	117
2.5 Оцінювання інтелектуальної власності як складова успіху інноваційної діяльності	134
Бібліографічний список до 2 розділу	148
Розділ 3. Оцінка та діагностика інноваційної діяльності підприємства для створення ринково успішних товарних інновацій	
3.1 Комплексна діагностика інноваційної діяльності підприємства.....	155
3.2 Комплексна оцінка інноваційного товару промислового призначення на окремих стадіях його життєвого циклу.....	169

Колектив авторів підрозділу 2.4. склали:

Кулик В.А., д.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю Полтавської державної аграрної академії (п.2.4);

Артеменко А.В., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (п.2.4);

Карпенко Є.А., к.е.н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (п.2.4);

Любимов М.О., к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (п.2.4);

Розділ 2

Управління інноваційним розвитком підприємства в контексті створення ринково успішних товарних інновацій

2.4. Децентралізації та створення об'єднаних територіальних громад у Полтавській області як складові успіху інноваційної діяльності

Право громадян на участь в управлінні державою є одним із принципів демократії та складовою успіху інноваційної діяльності. Тому динамічний сталий розвиток країн та підвищення ефективності інноваційної діяльності неможливі без децентралізації державного управління та ефективного місцевого самоврядування.

Нажаль сьогодні в Україні органи місцевого самоврядування не в повній мірі сприяють впровадженню інновацій та не забезпечують створення та підтримку сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку юридичних та фізичних осіб.

Однією із причин неефективності місцевого самоврядування є диспропорційність адміністративно-територіального устрою. Вона призводить до конфлікту інтересів як між органами місцевого самоврядування, так і між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади. Удосконалення місцевого самоврядування повинне здійснюватися через зміну системи територіальної організації влади з метою підвищення ефективності управління суспільним розвитком на конкретній території.

Вважаємо, що формування органів місцевого

самоврядування, які будуть уповноважені приймати рішення, матимуть широку автономію і ресурси, для виконання покладених на них завдань, є важливим для успішного управління інноваційним розвитком регіону.

Децентралізація влади в країні і суттєве розширення повноважень територіальних громад передбачає виконання таких завдань:

- формування територіальних органів загальної юрисдикції;
- формування структури та повноважень органів місцевого самоврядування;
- секторальне розмежування повноважень;
- створення просторової територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та місцевих органів державної влади [40].

З метою створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для діяльності органів місцевого самоврядування, формування передумов розвитку інноваційної діяльності необхідно визначити порядок управління комунальною інфраструктурою, природними та земельними ресурсами, провести децентралізацію фінансових ресурсів.

Забезпечення відкритості та прозорості у вирішенні питань місцевого значення передбачає:

- забезпечення публічності та прозорості бюджетного процесу;
- створення системи комунікацій між органами місцевого самоврядування та місцевими органами державної влади;
- створення системи взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями;
- забезпечення механізмів реалізації громадянами своїх конституційних прав на участь у вирішенні питань місцевого значення.

Для створення системи відповідальності необхідно створити системи:

- громадського контролю за діяльністю влади;

– координації діяльності територіальних органів виконавчої влади;

– державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування

Підвищення рівня конкурентоспроможності та інноваційності регіонів може бути досягнуто за рахунок:

– підвищення ефективності використання внутрішніх факторів розвитку регіонів;

– створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості;

– підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку регіонів.

Територіальна соціально-економічна інтеграція і інноваційний розвиток здійснюється шляхом:

– розвитку міжрегіонального співробітництва;

– забезпечення комфортного та безпечного життєвого середовища для людини незалежно від місця її проживання.

Міжнародна практика свідчить, що ефективність функціонування територіальних громад підвищується через їх укрупнення до певної межі, оскільки самостійно територіальним громадам важко розробити стратегічні плани інноваційного розвитку та інтегрувати їх в економіку країни [41].

В Україні з 2014 року почалося добровільне об'єднання територіальних громад з метою більш раціонального управління ресурсами, які їм належать.

У Полтавській області процес децентралізації розпочався у 2015 р., зі схвалення Перспективного плану формування територій громад Полтавської області.

Для визначення стану процесу формування ОТГ в Україні було сформовано рейтинг областей за такими параметрами [42]:

- 1) площа ОТГ; кількість територіальних громад, які об'єдналися; кількість ОТГ, з населенням до 5 тис. осіб;
- 2) питома вага площі області, охопленої перспективним планом утворення ОТГ, затвердженого урядом;
- 3) кількість населення ОТГ (табл. 2.3).

Рейтинг областей за цими параметрами та загальний рейтинг областей наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.3. Рейтинг областей щодо визначення стану процесу формування ОТГ станом на січень 2020 р.*

Область	Кількість ОТГ, шт.	Площа області, кв. км	Параметр 1		Кількість територіальних громад до утворення ОТГ, шт.	Параметр 2		Параметр 3		Параметр 4	Кількість населення області (тис. осіб)	Параметр 5.		Загальне місце за параметрами
			кв. км	%		шт.	%	шт.	%			тис. осіб	%	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Вінницька	42	26513	4533	17,1	707	125	17,7	19	45,2	39,5	1573,2	691,3	43,9	19
Волинська	51	20144	11373	56,5	412	222	53,9	17	33,3	92,0	1037,9	372,4	35,9	5
Дніпропетровська	63	31914	18157	56,9	348	193	55,5	25	39,7	100	3226,6	589,8	18,3	8
Донецька*	16	17640	6105	34,6	269	100	37,2	3	18,8	100	1700,7	279,8	16,5	10
Житомирська	55	29832	18851	63,2	631	405	64,2	19	34,5	97,9	1229,5	828,9	67,4	1
Закарпатська	6	12777	616	4,8	337	20	5,9	0	0,0	0	1257,8	71,2	5,7	24
Запорізька	52	27180	17369	63,9	299	188	62,9	25	48,1	100	1720,4	622,6	36,2	4
Івано-Франківська	30	13900	3240	23,3	516	137	26,6	4	13,3	97,6	1376,7	329,4	23,9	13
Київська	17	28131	3885	14,2	659	108	16,4	3	17,6	54,3	1755,7	262,5	14,9	22
Кіровоградська	21	24588	4424	18,0	415	62	14,9	10	47,6	99,8	954,6	140,2	14,7	23
Луганська	22	18480	7951	43,0	186	91	48,9	12	54,5	100	583,3	187,2	32,1	11
Львівська	40	21833	4765	21,8	711	164	23,1	11	27,5	89,2	2527,7	343,7	13,6	20
Миколаївська	41	24598	12176	49,5	313	142	45,4	19	46,3	83,3	1139,7	312,9	27,5	12
Одеська	31	33310	10018	30,1	490	135	27,6	5	16,1	30,2	2382,8	333,0	14,0	18

Продовж. табл. 2.3

Область	Кількість ОТГ, шт.	Площа області, кв. км	Параметр 1		Кількість територіальних громад до утворення ОТГ, шт.	Параметр 2		Параметр 3		Параметр 4	Кількість населення області (тис. осіб)	Параметр 5		Загальне місце за параметрами
			4	5		7	8	9	10			13	14	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Полтавська	46	28748	8809	30,6	503	169	33,6	23	50,0	45,5	1411,9	326,3	23,1	21
Рівненська	34	20047	5847	29,2	365	113	31,0	11	32,4	100	1160,3	265,4	22,9	14
Сумська	34	23834	9694	40,7	419	167	39,9	12	35,3	99,6	1092,4	346,3	31,7	9
Тернопільська	49	13823	6258	45,3	615	282	45,9	22	44,9	98,0	1051,3	619,3	58,9	6
Харківська	17	31415	5353	17,0	458	80	17,5	0	0,0	100	2690,8	285,6	10,6	16
Херсонська	31	28461	8897	31,3	298	105	35,2	13	41,9	90,0	1045,4	260,3	24,9	15
Хмельницька	45	20645	11734	56,8	605	348	57,5	12	26,7	100	1272,9	522,6	41,1	2
Черкаська	54	20900	7960	38,1	556	202	36,3	29	53,7	64,3	1218,1	328,6	27,0	17
Чернівецька	33	8097	3517	43,4	271	118	43,5	7	21,2	94,5	906,4	330,5	36,5	7
Чернігівська	44	31865	17793	55,8	569	328	57,6	16	36,4	98,2	1018,0	478,2	47,0	3
Всього	874	558676	209427	37,5	10952	4004	36,6	317	36,3	81,9	35333,8	9127,9	25,8	x

*Примітка. Без урахування тимчасово окупованих територій.

Розраховано на основі даних [42, 43].

Таблиця 2.4. Рейтинг областей щодо формування ОТГ станом на січень 2020 р. [42, 43]

Область	Загальний рейтинг	За кількістю ОТГ	Основні параметри. Загальне місце за параметром				
			1	2	3	4	5
Житомирська	1	2	2	1	11	6	1
Хмельницька	2	6	4	4	7	1	5
Чернігівська	3	7	6	3	13	4	3
Запорізька	4	3	1	2	20	1	7
Волинська	5	3	5	6	10	9	8
Тернопільська	6	4	8	8	16	5	2
Чернівецька	7	10	9	10	6	8	6
Дніпропетровська	8	1	3	5	14	1	17
Сумська	9	9	11	11	12	3	10
Донецька	10	17	13	12	5	1	18
Луганська	11	14	10	7	23	1	9
Миколаївська	12	8	7	9	18	12	11
Івано-Франківська	13	13	18	18	2	7	14
Рівненська	14	9	17	16	9	1	6
Херсонська	15	12	14	14	15	10	13
Харківська	16	17	22	21	1	1	23
Черкаська	17	2	12	13	22	13	12
Одеська	18	11	16	17	3	17	21
Вінницька	19	8	21	20	17	16	4
Львівська	20	8	19	19	8	11	22
Полтавська	21	5	15	15	21	15	15
Київська	22	16	23	22	4	14	19
Кіровоградська	23	15	20	23	19	2	20
Закарпатська	24	18	24	24	1	18	24

Умовно усі області було розділено на три групи.

Перша група – це області, які є лідерами та зайняли перші шість місць у рейтингу.

Друга – області, що мають середні показники за усіма параметрами (7-19 місця рейтингу).

Третя група – перелік областей у яких процес створення ОТГ уповільнений у порівнянні із іншими областями (20-24 місця рейтингу). Розташування цих груп областей на території України наведено на рис. 2.10.

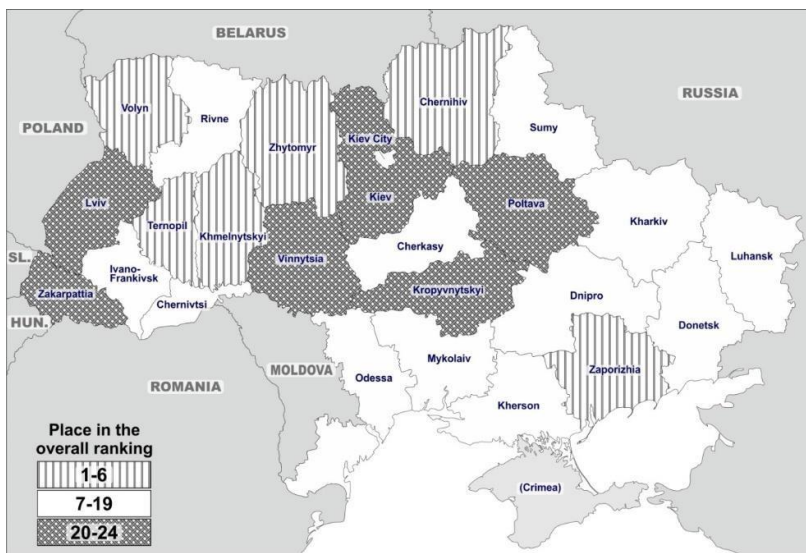

Рисунок 2.10. Рейтинг областей щодо формування ОТГ станом на 01 січня 2020 р.

Лідерами у створенні ОТГ та їх інтеграції в економіку є Житомирська, Хмельницька, Чернігівська, Запорізька, Волинська та Тернопільська області. Повільно входять у процес децентралізації Львівська, Полтавська, Київська, Кіровоградська та Закарпатська області. При формуванні загального рейтингу було встановлено, що у цих областях-лідерах найвищі показники за параметром 4 – питома вага площі області, охопленої перспективним планом утворення

ОТГ, затвердженого урядом. Виходячи із цього, можна зазначити, що державне регулювання процесом створення ОТГ може мати позитивні наслідки.

На ефективність діяльності ОТГ також впливає кількість залучених учасників та їх фінансова спроможність. Оскільки вони, у першу чергу, є споживачами товарів та послуг, створених ОТГ.

У Полтавській області, яка займає 21 місце у рейтингу, 23,11 % жителів належить до ОТГ та міст обласного значення, до яких територіально приєдналися громади. Загальний показник по Україні складає 25,83 %, а у Житомирській області, яка займає перше місце у рейтингу – 67,42 %. Таким чином, популяризація діяльності ОТГ та залучення додаткових учасників є одним із важливих напрямів діяльності громад.

Фінансову спроможність громад, які сформовано у Полтавській області, було проаналізовано на підставі місцевих бюджетів. У ході аналізу виділені такі параметри:

1. Власні доходи на одного мешканця;
2. Рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової/реверсної дотації у власних доходах);
3. Питома вага видатків на утримання апарату управління у фінансових ресурсах ОТГ (без субвенцій з державного бюджету);
4. Капітальні видатки на одного мешканця (без субвенцій з державного бюджету).

Для аналізу фінансової спроможності ОТГ було проведено їх ранжування за чотирма групами:

- група 1 – чисельність населення понад 15 тис осіб;
- група 2 – чисельність від 10 до 15 тис осіб;
- група 3 – чисельність від 5 до 10 тис осіб;
- група 4 – чисельність до 5 тис осіб.

Результати оцінки фінансової спроможності ОТГ Полтавської області за 2018 та 2019 роки наведені у табл. 2.5 та 2.6.

Таблиця 2.5. Оцінка фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад Полтавської області за 2018 р.

Назва ОТГ	Група за демографічними ознаками	Загальна характеристика		Параметр 1			Параметр 2			Параметр 3			Параметр 4			Загальний рейтинг	
		Площа ОТГ (км. кв.)	Чисельність населення	Грн на особу	Р 1*	Р2	%	Р 1	Р2	Грн на особу	Р 1	Р2	%	Р 1	Р 2	Р 1	Р 2
Глобинська	1	352,5	15,2	5635,2	9	3	-9,5	7	1	1562,6	12	4	10,4	14	2	5	1
Шишацька	1	608,0	15,2	4642,6	12	4	-3,0	15	3	4685,3	3	3	11,6	23	3	8	2
Білоцерківська	4	200,0	3,8	5894,4	8	2	-4,3	11	2	5269,0	2	2	15,8	64	6	13	3
Пирятинська	1	97,6	17,3	3001,2	28	7	2,7	34	8	1254,9	16	5	9,6	10	1	14	4
Пришибська	4	91,9	2,0	6318,3	6	1	5,6	41	9	12600,1	1	1	15,4	55	5	16	5
Семенівська	3	63,1	7,3	2666,0	40	11	1,9	31	7	1034,5	23	7	13,7	42	4	22	6
Покровсько-Багачанська	4	121,1	2,6	3447,6	16	5	0,0	23	4	779,6	35	10	20,7	97	9	29	7
Недогарківська	4	127,2	3,6	2790,1	33	9	7,3	50	10	894,9	26	8	16,2	66	7	32	8
Новознам'янська	4	82,7	4,5	2478,4	48	12	1,6	29	6	1045,4	22	6	20,6	95	8	39	9
Піщанська	3	78,0	6,5	2672,7	38	10	0,0	23	4	853,8	30	9	22,2	106	10	40	10
Омельницька	3	152,0	5,1	3081,7	22	6	0,0	23	4	610,4	51	11	25,7	132	11	49	11
Клепачівська	4	126,8	2,8	2964,4	30	8	0,2	24	5	308,9	96	12	34	151	12	72	12

Примітка: * Р – рейтинг.

Розраховано на основі даних [42, 43].

Таблиця 2.6. Оцінка фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад Полтавської області за 2019 р.

Назва ОТГ	Група за демографічними ознаками	Загальна характеристика		Параметр 1			Параметр 2			Параметр 3			Параметр 4			Загальний рейтинг	
		Площа ОТГ (км. кв.)	Чисельність населення	Грн на особу	Р 1	Р2	%	Р 1	Р2	Грн на особу	Р 1	Р2	%	Р 1	Р2	Р 1	Р2
Глобинська	1	352,5	15,0	7827,6	9	2	-6,7	14	1	2920,5	22	4	14,1	34	2	6	1
Шишацька	1	600,0	15,0	6167,6	17	4	-2,8	27	2	4668,5	9	3	15,2	50	3	10	2
Білоцерківська	4	200,7	3,7	7995,4	8	1	-2,2	29	3	2872,3	24	5	20,5	122	9	23	3
Решетилівська	2	91,4	11,2	4206,8	50	7	0,0	49	4	12661,8	1	1	19,2	107	5	25	4
Пирятинська	1	97,6	17,0	4113,9	57	8	3,2	77	9	1831,1	73	11	12,0	19	1	30	5
Пришибська	4	91,9	2,0	7334,6	10	3	5,5	111	14	7661,6	5	2	17,7	83	4	26	6
Семенівська	3	63,1	7,3	3908,7	68	10	4,6	96	13	2695,2	29	7	20,2	119	7	48	7
Сергіївська	4	167,7	2,9	5969,5	18	5	0,0	49	4	2714,5	28	6	27,0	221	8	50	8
Покровсько-Багачанська	4	121,1	2,6	4420,4	41	6	0,5	53	5	2338,2	39	8	27,6	227	14	61	9
Скороходівська	3	135,6	5,3	3911,1	67	9	4,0	90	10	1379,6	128	15	20,0	116	6	70	10
Недогарківська	4	84,8	3,6	3399,1	110	15	7,7	134	15	1922,2	63	9	22,3	152	10	90	11
Піщанська	3	78,0	6,6	3626,2	92	14	0,0	49	4	1430,1	122	14	28,0	233	16	113	12
Клепачівська	4	126,8	2,8	3755,8	80	11	0,0	49	4	1840,7	72	10	38,0	311	18	117	13
Новознам'янська	4	82,7	4,5	2892,1	162		4,4	94	12	1808,1	76	12	25,2	191	12	124	14
Омельницька	3	152,0	5,1	3709,4	85	12	2,7	73	8	1296,1	145	16	27,9	229	15	129	15
Засульська	1	593,4	16,8	3649,2	90	13	4,3	93	11	1091,6	188	17	23,9	171	11	130	16
Великосорочинська	4	136,0	3,7	3156,2	138	17	0,7	57	6	1179,1	162	18	25,2	194	13	135	17
Новоаврамівська	4	137,2	2,7	3363,5	115	16	1,6	60	7	1443,9	120	13	31,4	267	17	136	18

У результаті аналізу для кожної ОТГ було визначено рейтинг.

Рейтинг 1 – це місце ОТГ у загальнодержавному рейтингу, у якому знаходяться усі 159 ОТГ в Україні.

Рейтинг 2 – це загальний рейтинг ОТГ у межах ОТГ Полтавської області.

Проведений аналіз показав, що подальше формування фінансово-спроможних ОТГ у Полтавській області повинно відбуватися з урахуванням таких критеріїв:

- чисельність громади не повинна бути меншою, ніж 10 тис. Осіб;

- питома вага базової дотації – не більше 30% від суми власних доходів; витрати на утримання управлінського процесу – не більше 20% від обсягу ресурсу громади (без субвенцій);

- мінімальні капітальні видатки на одного мешканця (без субвенцій з державного бюджету) – 2900 грн.

Отже, чим більша чисельність населення об'єднаної територіальної громади, тим вищі показники надходжень власних доходів на одного мешканця громади, тому процесу низькою чисельністю населення мають обмежений потенціал для сталого розвитку та надання всіх необхідних послуг її мешканцям.

Оцінюючи фінансову спроможність ОТГ Полтавської області зазначимо, що у 2019 р. Шість ОТГ Полтавської області були у тридцятці лідерів, а найменш фінансово спроможна ОТГ Полтавської області зайняла 136 місце із 366 у загальнонаціональному рейтингу.

Реформування адміністративно-територіального устрою та територіальної організації влади в Україні – це одна з фундаментальних реформ, яка пов'язана із усіма життєдіяльністю суспільства, тому для її успішного проведення необхідна широка підтримка громадськості. На сьогодні у Полтавській області завершується процес формування складу територіальних громад, він ускладнюється небажанням окремих місцевих рад долучитися до процесу децентралізації.

З метою вивчення причин, які стримують реформу потрібне об'єктивне вивчення громадської думки та проблем, із якими стикаються учасники.

У лютому 2020 року нами було проведено соціологічне опитування жителів Полтавської області щодо підтримки процесу децентралізації, результати наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7. Результати соціологічного дослідження громадської активності та підтримки процесу децентралізації жителів Полтавської області, %

Показник (питання)	Група		
	1 – фінансово-вспроможні ОТГ	2 – інші ОТГ	3 – нестворені ОТГ
1	2	3	4
1. Оцінка відношення до об'єднання громади, %			
Питома вага респондентів, які однозначно підтримують об'єднання громад	67	37	12
Питома вага респондентів, які нейтрально ставляться до об'єднання громад або ще не визначилися	16	25	17
Питома вага респондентів, які однозначно негативно ставляться до об'єднання громад	6	38	71
Прогнозна (розрахункова) громадська активність	81,6	68,4	46,9
2. Оцінка ефективності використання заходів з розширення ролі громади (оцінка від 1 % (найгірше) до 100 % найефективніше)			
Підтримка ініціативних груп громадян	82	46	18
Застосування спільних комісій представників влади і громадськості	64	43	23
Використання громадських експертних рад	52	40	23
Залучення до управління будинкових та квартальних комітетів	34	29	20
Створення громадських комітетів контролю	62	36	25
Регулярні звіти про виконання місцевого бюджету перед громадою	83	81	79
3. Оцінка важливості врахування особливостей регіонів при децентралізації, %			
Питома вага респондентів, які вважають, що важливо	78	53	32

Продовження табл. 2.7

1	2	3	4
Питома вага респондентів, які вважають, що не дуже важливо	15	27	7
Питома вага респондентів, які вважають, що не важливо	4	11	47
Питома вага респондентів, які не можуть надати однозначної відповіді	3	9	14
4. Оцінка важливості врахування соціальних верств населення при децентралізації, %			
Питома вага респондентів, які вважають, що важливо	55	59	71
Питома вага респондентів, які вважають, що не дуже важливо	36	31	15
Питома вага респондентів, які вважають, що не важливо	4	6	7
Питома вага респондентів, які не можуть надати однозначної відповіді	5	4	7
5. Оцінка важливості врахування інтересів територіальних громад при децентралізації, %			
Питома вага респондентів, які вважають, що важливо	72	78	63
Питома вага респондентів, які вважають, що не дуже важливо	18	13	12
Питома вага респондентів, які вважають, що не важливо	7	5	19
Питома вага респондентів, які не можуть надати однозначної відповіді	3	4	6
6. Як зміниться роль виконавчого комітету Ради в умовах об'єднання громади			
Питома вага респондентів, які вважають, що підвищиться	82	55	12
Питома вага респондентів, які вважають, що знизиться	3	4	29
Питома вага респондентів, які вважають, що не зміниться	7	12	26
Питома вага респондентів, яким важко відповісти	8	29	33

Результати опитування свідчать, що найвищий показник громадської активності населення у фінансово-спроможних ОТГ, у інших ОТГ вона значно менша. Тому, залежно від змін зовнішнього середовища цей показник буде коливатися. У разі погіршення загальної економічної ситуації в країні, наприклад, різкому підвищенні цін і тарифів, рівень

громадської активності населення може знизитися. У населених пунктах, де ОТГ не створені, громадська активність загалом знаходиться на недостатньому рівні, тому необхідним є проведення роз'яснювальних робіт щодо переваг децентралізації і створення ОТГ.

У ході аналізу встановлено, що у всіх громадах активно використовується такий захід з розширення ролі громади, як регулярні звіти про виконання місцевого бюджету, а підтримка ініціативних груп громадян є якісною лише у фінансово-спроможних ОТГ. Ефективність інших заходів щодо залучення громад до управління знаходиться на низькому рівні, оскільки для ефективного впливу громадських рад на управління місцевими справами необхідна спеціальна професійна підготовка та систематичне поновлення складу рад активними представниками громади. У цьому напрямі, доцільною є розробка методичних рекомендацій щодо більш ефективної реалізації заходів з розширення ролі громади.

Опитування показало, що при реалізації курсу децентралізації влади у громадській думці пріоритетними вважаються інтереси ОТГ та побажання населення, а не особливості регіону, тому доцільним є започаткування проекту «Іміджеве розмаїття та інвестиційна привабливість ОТГ» на всій території Полтавської області. Проект дозволить обґрунтувати населенню необхідність функціонування ОТГ та участі кожного в управлінні громадою.

У місцях, де не створено ОТГ, населення політично іммобільне, тобто, вважає, що їх думка не буде враховуватися при вирішенні місцевих чи регіональних проблем. Це пов'язано із менталітетом старшого покоління, який формувався у командно-адміністративній системі. У ній управління здійснювалося централізовано, а думка громадськості не впливала на управлінські рішення. У подальшому необхідним є інформування населення щодо їх ролі у громаді. Важливим, є розуміння кожним громадянином того, що він є рівноправним суб'єктом процесу прийняття рішень та головним агентом контролю за владою. Доцільною є

розробка та впровадження спеціальних заходів стимулювання та мотивації активу ОТГ.

При оцінці потенціалу ОТГ Полтавської області щодо децентралізації встановлено, що у всіх територіальних громадах зросла ефективність реалізації громадами своїх повноважень. Зокрема, ОТГ активно займаються питаннями: реєстрації актів цивільного стану, організації надання освітніх послуг, стратегічного планування розвитку громади та формування бюджету, розвитку місцевої інфраструктури, забезпечення надання первинної медичної допомоги, надання дозволів на будівництво, прийняття будівель в експлуатацію. Необ'єднані територіальні громади вирішують вказані завдання значно повільніше. Показники оцінки якості послуг, які надаються населенню Полтавської області за критерієм від 1 (найгірше) до 8 балів (найкраще) наведено табл. 2.8.

Таблиця 2.8. Оцінка якості послуг, які надаються населенню Полтавської області

Вид послуг	Група				
	1 – фінансово-спроможні ОТГ		2 – інші ОТГ		3 – не створені ОТГ
	До об'єднання	Після об'єднання	До об'єднання	Після об'єднання	
Освітньо-культурні	5	8	3	6	4
Медичні	4	6	3	4	3
Комунальні	2	4	1	3	1
Адміністративні	4	7	3	5	4
Соціальні	3	5	2	4	3
У сфері фізкультури та спорту	4	7	4	5	4

За результатами дослідження встановлено, що реформування місцевого самоврядування в об'єднаних територіальних громадах дозволило забезпечити підвищення якості надання послуг громадянам, які надаються більш ефективно, ніж в необ'єднаних громадах. Це пояснюється, тим,

що жителі самостійно вирішують, на яких проблемах необхідно зосереджувати найбільше уваги.

Найбільш задоволені респонденти наданням освітньо-культурних та адміністративних послуг, а найменш – комунальних, медичних та соціальних. Вважаємо, що саме на цих аспектах повинна бути зосереджена увага в майбутньому. Зокрема можуть бути створені громадські комітети контролю оцінки якості наданих послуг.

Існування в системі місцевого самоврядування виконавчих органів місцевих рад створює умови для ефективної діяльності територіальної громади, оскільки її проблеми набувають вирішення у власних інтересах через власні виконавчі структури. Це усвідомлює переважна більшість жителів об'єднаних територіальних громад, тоді як необ'єднані громади скептично відносяться до роботи виконавчих органів місцевих рад.

Дослідження практики децентралізації влади в Україні дозволило сформулювати основні політичні і адміністративні перешкоди для створення спроможних ОТГ, і подальшої децентралізації влади в державі: не зацікавленість в об'єднанні місцевих голів, яке тягне за собою втрату ними владних повноважень; непоінформованість громадян щодо переваг, які громади отримують у результаті проведення децентралізації; боротьба між громадами за отримання статусу адміністративного центру.

За результатами проведеного дослідження встановлено, що реформування адміністративно-територіального устрою та територіальної організації влади в Україні – це одна з фундаментальних реформ, яка пов'язана із усіма життєдіяльності суспільства.

Дослідження продемонстрували, що ОТГ активно займаються питаннями: реєстрації актів цивільного стану, організації надання освітніх послуг, стратегічного планування розвитку громади та формування бюджету, розвитку місцевої інфраструктури, забезпечення надання первинної медичної допомоги, надання дозволів на будівництво, прийняття

будівель в експлуатацію. Необ'єднані територіальні громади вирішують вказані завдання значно повільніше.

У місцях, де не створено ОТГ, населення політично іммобільне, тобто, вважає, що їх думка не буде враховуватися при вирішенні місцевих чи регіональних проблем.

За результатами дослідження встановлено, що реформування місцевого самоврядування в об'єднаних територіальних громадах дозволяє забезпечити підвищення якості надання послуг громадянам, які надаються більш ефективно, ніж в необ'єднаних громадах.

Найбільш задоволені респонденти наданням освітньо-культурних та адміністративних послуг, а найменш – комунальних, медичних та соціальних. Вважаємо, що саме на цих аспектах повинна бути зосереджена увага в майбутньому. Зокрема можуть бути створені громадські комітети контролю оцінки якості наданих послуг.

При оцінці потенціалу ОТГ Полтавської області щодо децентралізації встановлено, що у всіх територіальних громадах зросла ефективність реалізації громадами своїх повноважень.

За результатами дослідження виявлено основні політичні і адміністративні перешкоди для створення спроможних ОТГ і ефективного впровадження інновацій: не зацікавленість в об'єднанні місцевих голів, яке тягне за собою втрату ними владних повноважень; непоінформованість громадян щодо переваг, які громади отримують у результаті проведення децентралізації; боротьба між громадами за отримання статусу адміністративного центру.

Все це сповільнює процеси децентралізації та інноваційного розвитку Полтавської області. На нашу думку для вирішення зазначених проблем необхідно активізувати спеціалізовані інформаційні канали та постійно демонструвати через засобів масової інформації приклади успішно впроваджених інновацій за рахунок реального збільшення повноважень ОТГ. Це дозволить підвищити громадську активність населення, яке проживає в

необ'єднаних територіальних громадах і не може використовувати переваги децентралізації та сприятиме успіху інноваційної діяльності громади в майбутньому.

Бібліографічний список до 2 розділу

1. Головчук Ю.О., Пчелянська Г.О. Особливості формування стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства на основі парадигми інноваційного розвитку. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 66-70.

2. Деділова Т.В., Шершенюк О.М. Обґрунтування доцільності стратегічної спрямованості держави на інноваційний вектор розвитку. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2015. № 3(2). С. 9-16.

3. Ілляшенко Н.С. Управління випереджаючим інноваційним розвитком промислових підприємств : монографія. Суми : Триторія, 2019. 504 с.

4. Ілляшенко Н.С., Шипуліна Ю.С. Критеріальна база оцінки і відбору стратегічних напрямків науково-технологічного розвитку підприємства. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2018. Том 23. Випуск 8 (73). С. 83-87.

5. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С., Ілляшенко Н.С. Управління розробленням орієнтованої на знання стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства. Тестування та оцінювання комерційних перспектив товарних інновацій: колективна монографія / за ред. Нагорного Є.І. Суми: Триторія, 2019. С. 193-204.

6. Інструменти та методи управління знаннями в системі інноваційного розвитку організацій : монографія / за ред. д.е.н., доц. Ю.С. Шипуліної. Суми : Триторія, 2019. 270 с.

7. Карпінська Г.В., Лукашук В.В. Передумови інноваційного розвитку промислових підприємств України. *Економічні інновації*. 2018. Випуск № 66. С. 96-104.

8. Кубатко О.В., Омеляненко Ю.О. Інноваційний розвиток підприємств в умовах економічної нестабільності. *Механізм регулювання економіки*. 2015. № 2. С. 54-60.

9. Липов В.В. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації. II. Конкурентна стратегія інтеграції України у міжнародний економічний простір. *Економіка України*. 2018. № 4. С. 3-17.

10. Македон В.В., Валіков В.П., Федьора С.С. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2019. № 1 (26). С. 108-125.

11. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку: Монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. Суми: ВТД "Університетська книга", 2006. 728 с.

12. Механізм управління формуванням стратегій випереджаючого інноваційного розвитку промислових підприємств монографія / за ред. к.е.н., доц. Н.С. Ілляшенко. Суми : Триторія, 2019. 248 с.

13. Павлюк Л.В. Розвиток інноваційного підприємництва. *Економічний форум*. 2017. № 2. С. 129-132.

14. Ткаченко С.Є. Проблеми та шляхи інноваційного розвитку українських підприємств в сучасних умовах господарювання. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2018. Вип. 191. С. 344-354

15. Управління комерціалізацією інноваційної продукції : монографія / за ред. д.е.н., проф. Ілляшенка С.М., д.е.н., доц. Біловодської О.А. Суми : Триторія, 2019. 303 с.

16. Шипулина Ю.С., Ілляшенко Н.С., Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком підприємства на основі його інноваційної культури. Інституціональна модель інноваційної економіки: колективна монографія / за ред. Ілляшенка В.І. Прокопенко О.В., Омеляненко В.А. НАН України, Ін-т економіки пром-сті, 2019. С. 97-113.

17. Юринець З.В. Інноваційний потенціал і державна інноваційна політика в системі підвищення конкурентоспроможності національної економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 4. С. 35-37.

18. Cassiman B., Valentini G. Open innovation: Are inbound and outbound knowledge flows really complementary? *Strategic Management Journal*. 2016. № 37. P. 1034-1046.

19. Illiashenko N., Rosokhata A. Innovative development prognostication at the industrial enterprise level. *Forum Scientiae Oeconomia*. 2016. Volume 4. No. 2. P. 69-78.

20. Illiashenko S., Shypulina Y., Illiashenko N., Gryshchenko O., Melnik Y. Fundamentals of the management mechanism of innovative production commercialization of industrial enterprise. National Development Goals: Innovation Framework: Monograph / ed. by O. Prokopenko, V. Omelyanenko. – London: Agenda Publishing House Limited, United Kingdom, 2020. P. 112-132.

21. Stenberg L. Government Research and Innovation Policies in Japan. URL: <http://www.innovation.lv/ino2/publications/japan.pdf>

22. Guenzi, P. & Troilo, G. (2006). Developing marketing capabilities for customer value creation through marketing-sales integration. *Industrial Marketing Management*, 35(8), 974-988.

23. Tan, Q. & Sousa, C.M.P. (2015). Leveraging marketing capabilities in to competitive advantage and export performance. *International Marketing Review*, 32(1), 78-102.

24. Mohammed, A.A. & Rashid, B.B. (2012). Customer Relationship Management (CRM) in hotel industry: A framework proposal on the relationship among CRM dimensions, marketing capabilities and hotel performance. *International Review of Management and Marketing*, 2(4), 220-229.

25. Morgan, N.A., Slotegraaf, R.J. & Vorhies, D.W. (2009a). Linking marketing capabilities with profit growth. *International Journal of Research in Marketing*, 26 (4), 284-293.

26. Nuryakin, N., Aryanto, V.D.W. & Setiawan, M.B. (2018). Mediating effect of value creation in the relationship between relational capabilities on business performance. *Contaduría y Administración*, 63(1), 1-21.

27. Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99.

28. Darroch, J. & McNaughton, R. (2002). Examining the link between knowledge management practices and types of innovation. *Journal of Intellectual Capital*, 3(3), 210-222.

29. Olson, E.M.S. & Hult, M.G.T. (2005). The performance

implications off it among business strategy, marketing organization structure and strategic behavior. *Journal of Marketing, Performance Implication of Fit*, 69, 49-65.

30. About the Sustainable Development Goals URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

31. Додатки збагачувальні білково-мінеральні / О.І. Черевко, В.М. Михайлов, М.П. Головка, М.Л. Серік, Т.М. Головка, Л.О. Чуйко, В.В. Полупан, М.П. Бакіров // ТУ У 10.8 –01566330 – 281: 2013

32 Головка М.П., Серік М.Л., Головка Т.М., Полупан В.В., Шурдук І.В. Вплив напівфабрикату білково-мінерального на структурно-механічні характеристики м'ясних виробів // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. 6/11 (66) 2013. С. 30-34.

33. Ринок м'яса та м'ясопродуктів в Україні за 2017-2019 роки URL: <https://agropolit.com/infographics/view/94>

34. World Health Organization (2000) CINDI Dietary Guide. World Health Organization, Geneva, Switzerland. URL: <http://www.euro.who.int/document/e70041.pdf>

35. Галушко Н.А. Еволюція системи харчування населення незалежної України // Сучасні проблеми токсикології, харчової та хімічної безпеки 2-3/2018. С. 107-117.

36. Продукти, що заощаджують час: дослідження ринку м'ясних напівфабрикатів в Україні. URL: proconsulting.ua/ua/pressroom/produkty-ekonomyashie-vremya-issledovanie-rynka-myasnyh-polufabrikatov-v-ukraine

37. Savytska N., Afanasieva O. Segmentation of niche markets of meat and meat products (by the example of local market) / Маркетинг і менеджмент інновацій. 2017. №1. с. 42-51.

38. Головне управління статистики у Харківській області. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua/>

39. Паніотто В. Статистичний аналіз соціологічних даних: монографія / В. Паніотто, В. Максименко, Н. Харченко . Київ: ВД «КМ Академія», 2004. 270 с.

40. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Аналітична доповідь / Я.А.

Жаліло та ін. Київ : Національний інститут стратегічних досліджень, 2019. 115 с.

41. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2016. 276 с.

42. Моніторинг прогресу децентралізації станом на 01 січня 2020 року. URL: https://decentralization.gov.ua/mainmonitoring#main_info (дата звернення 20.08.2020)

43. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/> (дата звернення 20.08.2020)

44. Daßler B., Kruck A., Zangl B. The institutional adaptation of international intellectual property protection to global power shifts. *European Journal of International Relations*. 2019. Vol. 25. Issue 2. URL : <https://doi.org/10.1177%2F1354066118768871>

45. Link A. N., van Hasselt M. *The use of intellectual property protection mechanisms by publicly supported firms*. Working Paper 20-09. 23 p. URL : <https://bryan.uncg.edu/wp-content/uploads/2018/02/20-09-The-Use-of-Intellectual-Property-Protections.pdf>

46. Ma P. Challenges and Countermeasures of Intellectual Property Rights in Network Environment. *Advances in Intelligent Systems and Computing*. 2020. Vol. 1088. URL : https://doi.org/10.1007/978-981-15-1468-5_133

47. Ковальова М. В. Захист інтелектуальної власності в умовах інноваційного розвитку держав. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 4 С. 239–242. URL : <https://doi.org/10.36695/2219-5521.4.2019.43>

48. Кравець І. В. Ідентифікація та захист інтелектуальної власності в діяльності сільськогосподарських підприємств: міжнародний досвід та вітчизняний підхід. *Інноваційна економіка*. 2019. № 1–2. С. 63–68. URL : <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/10/11>.

49. Кузьменко Л. Г. Взаємозв'язок між патентним захистом інтелектуальної власності конкурентною політикою.

Наукові записки НАУКМА. Економічні науки. 2019. Том 4. Випуск 1. С. 60–65.

50. Пасемко Г. П., Беседіна Г. П. Інтелектуальна власність як складова інтелектуального капітал. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія Економічні науки.* 2014. № 3. С. 58–66.

51. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. № 242 (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>

52. Білошкурський М. В. До проблеми економічної діагностики стану розвитку інноваційної діяльності підприємств. *Соціально-економічні трансформації в умовах глобалізації: світовий та вітчизняний виміри*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Херсон, 1-2 березня 2013 р.); ред. кол. : К. С. Шапошников [та ін.]. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2013. С. 56–58.

53. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. № 242 (зі змінами та доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>

54. Білошкурська Н. В. Управління промисловим виробництвом в Україні: інноваційний аспект. *Економічний простір*: збірник наукових праць. № 98. Дніпропетровськ : ПДАБА, 2015. С. 54–62.

55. Фридман Дж., Ордуэй Н. Анализ и оценка приносящей доход недвижимости: пер. с англ. М. : Дело, 1997, 480 с.

56. Крайнев П. П. Інтелектуальна економіка: управління промисловою власністю: монографія / Акад. правових наук України; Науково-дослід. ін-тут інтелектуальної власності. К. : ІнЮре, 2004. 448 с.

57. Ponomarenko T. V., Prokopenko O. V., Slatvinskyi M. A., Biloshkurska N. V., Biloshkurskyi M. V. and Omelyanenko V. A. National investment and innovation security assessment methodology. *International Journal of Mechanical*

Engineering and Technology. 2019. № 10(2). P. 847–857. URL : <http://www.iaeme.com/IJMET/issues.asp?JType=IJMET&VType=10&IType=2>

58. Нерівність у людському розвитку в 21 столітті. Аналітична записка за країнами, що представлені в Доповіді про стан людського розвитку за 2019 рік. URL : [http://www.un.org.ua/images/documents/4792/Ukraine%20\(ukr\).pdf](http://www.un.org.ua/images/documents/4792/Ukraine%20(ukr).pdf)

59. Omelyanenko V. A., Martynenko V. V., Slatvinskyi M. A., Povorozniuk I. M., Biloshkurska N. V. And Biloshkurskyi M. V. Methodological bases of sectoral innovation priorities evaluation within security-based strategies. *International Journal of Civil Engineering and Technology*. 2019. № 10(2). P. 1217–1226. URL : <http://www.iaeme.com/IJCIET/issues.asp?JType=IJCIET&VType=10&IType=02>

60. Sveiby K. E. Methods for measuring intangible assets. URL : <https://www.sveiby.com/files/pdf/intangiblemethods.pdf>

61. Манцуров І. Г., Якушик І. Д., Ястремський О. І., Білошкурський М. В., Ястремський Я. О. Методика оцінки внутрішньогалузевої конкурентоспроможності в умовах адаптації вітчизняних підприємств до нестабільності зовнішнього середовища. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2010. № 2. С. 66–81.

